

**TÜRK SANAYİCİLERİ
VE İŞADAMLARI
DERNEĞİ**

Sayı : 10
21 Kasım 2006

İçindekiler

**Çin
AB
UNICE
ABD
Türkiye'deki Kamu ve
Özel Kuruluşların
Çalışmaları**

**Çin üzerine büyüme
tahminleri:**

2007 yılında
%9.5'lik büyüme ve
2006 yılında 10
trilyon 518,2 milyar
dolarlık S-GSYİH

**Çin, bir trilyon
dolarlık döviz
rezervini
çeşitlendirecek**

**ULUSLARARASI KURUMLARDA VE TÜRKİYE'DE
ÇİN BAĞLANTILI GELİŞMELER**

1980'ler itibariyle komünist sistemin kapalı yapısından açık piyasa ekonomisine geçişiyle hızlı bir büyüme sürecine giren Çin, uluslararası ticaret sistemine entegrasyonu sürecinde önemli bir basamak olan 2001 yılı Dünya Ticaret Örgütü (DTÖ) üyeliğiyle de tüm dünyanın dikkatlerini üzerine çekmiştir. Çin'in DTÖ üyeliği, dünya ekonomileri için büyük bir fırsat olmasının yanı sıra bazı tehditleri de beraberinde getirmesi, devletleri ve ilgili kurumları bu ülkeye yönelik bazı stratejiler oluşturmaya yöneltmiştir. Bu bültende, Çin'deki gelişmeler başta olmak üzere, çeşitli devlet ve kurumların Çin üzerine yaptıkları çalışma ve faaliyetler ele alınmıştır.

I. Çin

A. Ekonomi

➤ Çin'in Devlet Enformasyon Merkezi, 2007 yılında, Çin ekonomisinde %9.5'lik bir büyüme gerçekleşeceğini öngörmüştür. Bununla birlikte, sabit varlık yatırımının da, %20 artışla, 13.45 trilyon yuana (1.68 trilyon dolar) ulaşacağını belirtmiştir. 2006 yılının ilk dokuz ayında, sabit varlık yatırımı, 2005 yılına göre %27.3 artış göstererek, 7.19 trilyon dolara yükselmiştir.(1)

➤ Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) hesaplamasına göre, Çin, tek başına Türkiye dahil 15 ülkenin ekonomisinden daha fazla büyüyecektir. Miktar olarak dünyanın en hızlı büyüyen ülkesi olan Çin, bu yıl, Satın Alma Gücü Paritesi bazında Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nı (S-GSYİH) 1.1 trilyon doların üzerinde artıracaktır.

IMF 'World Economic Outlook Database' başlıklı Eylül 2006 tarihli verilerindeki tahminlerine göre, 2005 yılında 9 trilyon 412,4 milyar dolar olan Çin'in S-GSYİH'si 2006 yılında 1 trilyon 105,9 milyar dolar artışla 10 trilyon 518,2 milyar dolara ulaşacaktır. Diğer taraftan, dünyanın en büyük ekonomisi ABD'nin S-GSYİH'si ise 661,7 milyar dolar artışla 12 trilyon 939,3 milyar dolara yükselecektir. Üçüncü sıradaki Hindistan'ın S-GSYİH'si ise 308, milyar dolarlık artışla 3 trilyon 942,2 milyar dolara ulaşacaktır.(2)

➤ Çin Merkez Bankası Başkanı Zhou Xiaochuan, Çin'in 1 trilyon dolarlık döviz rezervini geliştirmekte olan piyasalar da dahil olmak üzere farklı para birimleri ve yatırım araçlarıyla çeşitlendireceğini açıklamıştır. Zhou, Çin'in büyüyen ticaret açığı aynı zamanda, ülkenin hem yuan üzerinde hem de iç talebi artırmak için daha güçlü bir politika ayarlaması yapması anlamına geldiğini belirtmiştir. Zhou, aynı zamanda, Çin'in rezerv çeşitlendirme planına rehberlik eden prensiplerin likidite, güvenlik ve etkinlik olduğunu ifade etmiştir.(3)

Bununla birlikte, Çinli yetkililer gelecekte ellerindeki döviz rezervi içinde Amerikan dolarının payını düşürebilecekleri sinyali

**IMF, Asya dünyanın
en hızlı büyüyen
tüketici pazarı**

**Çin özel
ekonomisindeki hızlı
gelişme:**
2005 yılında GSYİH'nin
yarısını özel ekonomi
oluşturmuştur.

**Çin'de yatırım hızı
alınan önlemler
sonucunda
yavaşlamıştır:**
İlk 10 aydaki sabit
aktif yatırım oranı
%26.8'e gerilemiştir

vermiştir. Uzmanlar ise, Çin'in rezervlerini çeşitlendirmek amacıyla yüklü miktarda dolar satışı yapmasının, ABD para biriminin sert bir şekilde düşmesine ve küresel finans piyasalarının darbe almasına sebep olacağı uyarısında bulunuyor.(4)

- Dünya ekonomisinin geleceği Çin ve diğer Asya'daki tüketicilerin harcamalarına endekslenmiştir. Uzmanlar, ABD ekonomisindeki yavaşlamayla ortaya çıkan tüketimdeki zayıflamanın küresel ekonomiyi eskisi kadar sarsmayacağını düşünmektedir. Buna göre, Asya'da tüketimin büyük bir hızla artmasıyla, Amerikan ekonomisinin açığı kapanacaktır.

IMF'e göre Asya dünyanın en hızlı büyüyen tüketici pazarı haline gelmiştir. IMF verileri, ABD'nin yerine artık Asya'nın küresel talebin lokomotifine haline geldiğine işaret etmektedir. Asya'da en hızlı büyüyen tüketici pazarı ise Çin'dir. Yaşam standartlarının hızla yükseldiği ve hızlı kentleşmenin geniş bir tüketici kitlesi yarattığı Çin'deki tüketim pazarının, bugünkü süratle devam etmesi halinde, 2020 yılında satın alma gücü paritesine göre ABD'yi geçeceği tahmin edilmektedir. Bu veriler ışığında, ekonomistler, ABD'de ekonominin hız kesmesi halinde bile Asya ülkelerinin büyümeye devam edeceğini öngörmektedir. Örneğin Çin'in 1999 yılındaki ihracatının %34'ü ABD'ye gerçekleşirken, bugün bu oran %25'e inmiştir. Ancak, Çin hızlı büyüme temposunu yine de sürdürmektedir. Sağlam bütçeleri sayesinde birçok Asya ülkesi, ABD'ye yapılan ihracattaki olası bir azalma karşısında iç tüketimi destekleyecek teşvikler sunabilme imkanına sahiptir. (5)

- 16 Kasım 2006 tarihinde, Çin'in doğusundaki Nanjing şehrinde, 'Kamu Dışı Ekonominin Sağlıklı Gelişmesini İlerletme Forumu' düzenlenmiştir. Forum'da konuşan Çin Özel Ekonomi Araştırma Enstitüsü Başkanı Bao Yujun, Çin'in özel ekonomisinin son yıllarda hızla geliştiğine dikkat çekmiştir. Bao, Çin'deki özel sanayi ve ticaret işletmecilerinin sayısının, 2006 yılı haziran ayına kadar 25 milyon 50 bine ve özel işletmelerin sayısının da 4 milyon 640 bine ulaştığını belirterek, kayıtlı sermaye tutarının 7 trilyon 400 milyar yuanı aştığını açıklamıştır. 2005 yılında, Çin'in GSYİH'nin yarısını özel ekonomi oluşturmuştur.(6)

1. Yatırım ve Sermaye Hareketleri

- Çin'in yatırım hızı ilk 10 ayda beklentilerden daha fazla yavaşlamış ve dünyanın en büyük dördüncü ekonomisini soğutmayı amaçlayan bir dizi önlem sayesinde gerçekleşen aşağı yönlü eğilimi güçlendirmiştir. Çin Ulusal İstatistik Bürosu tarafından hazırlanan raporda, kentsel bölgelerde sabit aktif yatırımlarındaki yıllık büyümenin, ocak-ekim döneminde, ilk dokuz aydaki %28.2 ve birinci yarıyıldaki %31.3 seviyesinden %26.8'e gerilediği belirtilmiştir. Sabit aktif yatırımlarındaki büyümenin %27.6 olması bekleniyordu.

Konuyla ilgili olarak, HSBC Hong Kong'un baş Çin ekonomisti Qu

Çin'in 11. Kalkınma Planı kapsamında hazırlanan, yabancı yatırımı kullanma kapsamı ve düzeyini yükseltme belgesi

Hongbin, raporun sadece ekim ayı için %17'lik büyümeye işaret ettiğini ve yeni sıkılaştırma önlemleri almak için gerek kalmadığını belirtmiştir.

Havaalanlarından toplu blok apartmanlara kadar pek çok şeyi kapsayan sabit aktif yatırımı, Çin'in aralıksız dört yıl süren iki haneli büyümesinin de lokomotifi olmuştur. Çin, nisan ayından bu yana, faiz oranlarını iki kez ve bankalardan istediği rezerv miktarını da üç kez artırmıştır.(7)

- 9 Kasım 2006 tarihinde, Çin'in 11. Kalkınma Planı (2006-2010) çerçevesinde, yabancı yatırımı kullanma kapsamı ve düzeyinin yükselmesine yön vermesi için bir belge yayınlanmıştır. Bu belgede, dengeli ve şeffaf yabancı yatırım yönetim sistemi ile adil ve öngörülebilir ortamının sağlanması için gerekli önlemler belirtilmiştir.

Belgede, yatırımlarda nicelikten daha çok niteliğe/kaliteye öncelik verileceği belirtilmiştir. Buna göre, öncelik, ileri teknoloji, uzman yönetici ve yüksek vasıflı elemanların alınmasına, çevre koruması ve doğal kaynakların verimli kullanımına verilmiştir. Tarım, elektronik, enformasyon, petrokimya, kimya, otomobil, altyapı sistemi alanlarında yabancı yatırım teşvik edilecektir. Ayrıca, çevre koruması (özellikle su ve hava kirliliğinin kontrolü ve yeniden kullanılabilirliği), geleneksel sektörler içinde de, makine, hafif sanayi, tekstil, ham maddeler, ve yapım alanlarında teşvik sağlanacaktır. Bölgesel anlamda, Çin'in uzakta kalan batı ve kuzeydoğu bölgelerine yatırımlar yönlendirilecektir. Hizmet sektöründe ise, DTÖ yükümlülükleri yerine getirilecek; bankacılık, sigorta ve teminat, telekomünikasyon sektörlerinde, yabancı yatırımcıya ihtiyatlı ve pozitif yaklaşılacaktır. Katma değeri yüksek ürünlerin üretilmesi için, Araştırma-Geliştirme (AR-GE) ve tasarıma yönelik yatırımlara öncelik verilecektir.(8)

- İsviçreli büyük eczacılık şirketi Novartis, 2007 yılında, Şangay'da 100 milyon dolarlık bir Ar-Ge merkezi kurmayı planlamaktadır. Şirketin bu ilgisi, Çin'in yabancı şirketlerin ucuz üretim merkezi olmaktan çıkıp Ar-Ge merkezine dönüşmeye başladığının bir göstergesi olarak değerlendirilmektedir. Analistler, diğer eczacılık kuruluşlarının da Novartis'i izleyeceğini öngörmektedir.

Çin'de halen eczacılık sektörünün satışları yaklaşık 3.2 milyar eurodur. Bu da 450 milyar euroluk küresel ilaç pazarında çok küçük bir paya işaret etmektedir. Ancak, Çin'in gelecek yıllarda ilaca olan talebinde patlama beklenmektedir. Eczacılık kuruluşlarının Çin'e odaklanmalarının bir başka nedeni de ülkede bilim alanında çalışanların emek maliyetlerinin düşük olmasıdır.(9)

2. Bankacılık

- Çin'in en büyük bankası Çin Sanayi ve Kalkınma Bankası'nın (ICBC) hisseleri, Hong Kong ve Şangay'da gerçekleştirilen halka arzın ilk

**11 Aralık 2006 tarihi
itibariyle Çin'de
bankacılık sektörü
kapsamlı şekilde dışa
açılacaktır**

gününde %17 yükseldi. Aktif büyüklüğü 816 milyar doları bulan bankanın, halka arz için iyi bir dönem seçerek büyük bir avantaj yakaladığı belirtiliyor. ICBC'nin borsaya iyi bir başlangıç yapmasıyla Hong Kong Borsası da rekor kırdı.(10)

- Çin, geçen beş yılda yabancı bankaların işlemlerine yönelik kısıtlamaları adım adım azalttıktan sonra, 2001 yılında imzalanan DTÖ'ye katılım anlaşması uyarınca 11 Aralık 2006 tarihinden itibaren bankacılık sektörünü kapsamlı şekilde dışa açacağını açıklamıştır. Buna göre, 2001 yılında DTÖ üyesi olmasından sonra yabancı bankaların ülke içinde faaliyetlerine ilişkin serbesti getirmesi için baskı altında olan Çin, 16 Kasım 2006 tarihinde, yabancı bankaların Çin'de genişlemelerine izin veren yeni kuralları açıklamıştır. Taslağın kabul edilmesiyle yabancı bankaların Çin pazarında büyümesinin de yolu açılmıştır. Bundan böyle, yabancı bankalar Çin pazarında yerel bankalarla ortak olarak, kendi şubelerini açarak ya da temsilcilikler kurarak faaliyet gösterebilecektir. Yeni düzenleme yabancı bankaları Çinli bankalarla ortaklığa giderek faaliyet göstermeye teşvik etmektedir. Buna göre, Çinli bankalarla işbirliğine giden yabancı bankalara daha fazla kolaylık sağlanırken, ortaklığa gitmeden Çin'de şube açan yabancılardan daha sıkı yasal düzenlemeler talep edilmektedir. Örneğin, Çinli bankayla ortak olan yabancı banka, halktan bireysel mevduat toplama hakkını herhangi bir sınırlama olmadan kullanırken, doğrudan şubesini açan yabancı banka Çinli müşterilerinden 1 milyon yuanın (yaklaşık 127 bin dolar) altında bireysel mevduat toplayamayacaktır. Çin bankaları ile ortaklığa giden yabancı bankalar kredi kartı basma, kredi verme ve diğer kişi ve kurumlarla hem yabancı para hem de yuan üzerinden işlem yapma hakkına da sahip olacaktır. Ayrıca, yabancı banka Çinli bir ortak seçtiği takdirde Çin pazarına girebilmek için küresel varlığının büyüklüğünün 10 milyar dolar olması yeterli olacaktır.

Bununla birlikte, yabancı bankalar tarafından yerel rakiplerle işbirliğine gidilmesinin yabancı bankaların küresel faaliyetlerini karmaşıktıracağı yönünde eleştiriler getirilmektedir. Çin bankacılık sektörü için serbestleşme anlamında önemli bir adım olan bu kurallar, Çin'in DTÖ'ye girişinin yıldönümü olan 11 Aralık tarihinden itibaren geçerli olacaktır.

Konuyla ilgili olarak, dünyanın saygın değerlendirme kuruluşlarından Moody's şirketi, Çin'in bankacılık sektörünün kapsamlı şekilde dışa açılmasından sonra, yabancı bankaların işletmecilik faaliyetlerinin kısa vadede büyük sorun yaratmayacağını savunmuştur. Buna göre, yabancı bankaların Çin piyasasına girdikten sonra işletmecilik faaliyetlerini genişletecekleri, buna rağmen piyasa paylarının oldukça düşük olması nedeniyle rekabet güçlerinin kısa vadede sınırlı olacağı, Çin bankalarının üstünlüklerine meydan okuyamayacakları belirtilmiştir. Bununla birlikte, rekabetin getirdiği faydalardan azami dereceden yararlanabilmek için Çin'in bankacılık sistemindeki değişimin çok dikkatli adımlarla gerçekleştirilmesi gerektiğine dikkat

çekilmiştir.

Bu arada Deutsche Bank, Çin pazarına açılmak için ilk adımını atmış durumdadır. Banka, Şangay'da servet yönetimi hizmetleri birimini faaliyete geçirmiştir. Yabancı bankalar, Çin'in 2 trilyon dolara yaklaşan tasarrufunu kendine çekmeyi amaçlamaktadır. 2005 yılında toplam 446 milyon dolar kazanç sağlayan yabancı bankaların Çin birimleri 2001 yılında sadece 196 milyon dolar kazanç elde etmiştir. (11)

B. Dış Ticaret

- Çin'de son olarak açıklanan ekim ayı rakamlarına göre, Çin'in ticaret fazlası 23.8 milyar dolar ile aylık bazda rekor kırmıştır. Bu rakam, Çin'in para birimi yuanın ocak ayından bu yana %3 dolayında değerlenmesine rağmen, 2005 yılına göre %60 artışa işaret etmektedir. Bu rakamla birlikte, Çin'in 2006 yılı toplam fazlasının 160 milyar doları bulması beklenmektedir. 2007 yılında ise bu rakamın 177 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. (12)
- 16 Kasım tarihinde, Çin Tarım Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, 2006 yılının ocak-eylül döneminde Çin'in tarım ürünleri ticaretindeki açığı 2.3 milyar dolara yaklaşarak, 2005 yılının aynı dönemine göre %45 artmıştır. Çin'in tarım ürünlerinin toplam ithalat ve ihracat hacmi ise 46.5 milyar dolara ulaşarak, geçen yılın aynı dönemine göre %12 artış göstermiştir. İstatistiklere göre, ocak-eylül döneminde, Kuzey Amerika, Güney Amerika, Asya ve Avrupa, Çin'in tarım ürünleri ithalatında ilk dört sırada yer almıştır. (13)

1. Bölgesel İlişkiler

- 3-5 Kasım tarihlerinde Pekin'de düzenlenen ve 40'ın üzerinde Afrika devlet ve hükümet başkanının katıldığı zirvede Çin, 11 ülke ile 2 milyar dolara yakın 16 sözleşme imzalamıştır. Dünyanın en hızlı büyüyen ekonomisine sahip Çin'in bu işbirliğindeki önceliği enerjidir. Çin, petrol ithalatının yaklaşık %30'unu Afrika'dan sağlamakta ve önümüzdeki yıllarda bu oranı daha da yükseltmek istemektedir. Çin, öncelikle, zengin petrol yataklarına sahip Nijerya, Angola, Sudan ve Libya ile ilişkilerini güçlendirmeye önem vermektedir. Zengin demir cevherleri ve alüminyuma sahip olan Güney Afrika Cumhuriyeti ve Mısır'da Çin'in hedefleri arasındadır. Diğer taraftan, Çinli şirketler, Afrika'da yol, liman, enerji santralleri gibi altyapı projelerini gerçekleştirmeye dönük sözleşmelere de imza atıyor.

2006 yılında, Çin ile Afrika arasındaki ticaret hacminin %26 artarak 50 milyar dolara ulaşacağı hesaplanıyor. 2010 yılında ise ticaret hacminin 100 milyar dolara yükselmesi bekleniyor.

Afrikalılar ile Batılılardan farklı bir tarzda ilişki kurmak isteyen Çin 2005'te adını vermediği en yoksul bazı Afrika ülkelerinin vadesi gelen borçlarını silerken, toplam 5 milyar dolarlık iki yeni düşük faizli kredi paketini de Afrikalıların kullanımına açtı. Bunun dışında Çin,

**Çin'in ticaret fazlası
aylık bazda rekor
kırmıştır:
23.8 milyar dolar**

**3-5 Kasım,
Çin-Afrika Ülkeleri
Zirvesi**

Afrika'ya özellikle sağlık, eğitim ve altyapı yardımı yaparak bölgedeki varlığını genişletmek istiyor. Çin Devlet Başkanı Hu Cinto amaçlarının Çin ile Afrika arasında yeni tipte bir 'stratejik ortaklık' kurmak ve işbirliğini hem yeni alanlara yaymak hem de düzeyini çok daha yükseltmek olduğunu vurguladı.(14)

Afrika'nın toplam ticareti içinde, Çin ile Afrika arasındaki ticaret %10'luk bir paya sahip iken, Afrika'nın Çin'in ticaretindeki payı sadece %2.3'dür. *The Economist*'e göre bu ilişkinin sorgulanması gereken yanları bulunmaktadır. Buna göre, Afrika, ekonomisini hammadde satışına dayandırıyor ve sektörlerinin çeşitlenmesini sağlayamıyor. Bu da yeni iş alanlarının yaratılması önünde engel teşkil ediyor. Üstelik bölge ekonomisi hammaddeye dayalı olduğu için fiyatlardaki değişmeye ve dış şoklara karşı kırılgan hale geliyor. Dergiye göre, bu nedenle, Afrika'da imalatçıların sayısının artması gerekiyor.(15)

- 31 Ekim 2006 tarihinde, Üçüncü Çin-Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) İş ve Yatırım Zirvesi gerçekleşmiştir. Zirve sonucunda şu bulgulara yer verilmiştir;

Haziran 2005-Haziran 2006 döneminde, Çin, yıllık %20.4 artışla, ASEAN'dan toplam 81.61 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirmiştir. Aynı dönemde, Çin'den ASEAN'a ihracat ise, yıllık %23.4 artış ile 61.78 milyar dolardır. Bugün ASEAN, Çin'in beşinci, Çin ise ASEAN'ın dördüncü büyük ticaret partneridir.

2005 yılı itibariyle, iki taraf arasındaki ticaret hacmi 130 milyar doları geçmiştir.

ASEAN, Çin'e 40 milyar doların üstünde yatırım gerçekleştirerek, Çin'in ithal teknoloji pazarında kaynağında yedinci sıraya yerleşmiştir. Çin'den ASEAN'a olan yatırımlar ise, 2006 yılının ilk yarısı itibariyle, 152 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Çin-ASEAN Serbest Ticaret Anlaşması (STA) tamamlandığında, Gelişme Yolundaki Ülkeler (GYÜ) arasında en büyük serbest ticaret anlaşması gerçekleştirecek ve bu durum gerek Asya'nın gerekse de dünya ekonomisinin büyümesinde önem rol oynayacaktır.(16)

2. İkili İlişkiler

- 16 Kasım 2006 tarihinde, Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Hu Jintao ve Çin'in Cumhurbaşkanı, muadilleri, Vietnam Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Nong Duc Manh ve Cumhurbaşkanı Nguyen Minh Triet ile görüşmüştür. Toplantı sonucunda, iki ülke ilişkilerinin geliştirilmesi için dört öneri oluşturulmuştur;

1. Mevcut Çin-Vietnam dostane ilişkinin, üst düzey bağlantıların güçlendirilmesi ve karşılıklı politik güvenin artırılmasıyla korunması,
2. Ekonomik ve ticari işbirliğinin geliştirilmesi (2005 yılı itibariyle,

**31 Ekim,
Çin-ASEAN İş ve
Yatırım Zirvesi**

**Çin-Vietnam
İşbirliği**

Çin-Rusya İşbirliği

Çin-Vietnam ticaret hacmi 8 milyar doları aşmıştır. Bu rakamın, 2006 yılında 10 milyar dolara ulaşması beklenmektedir.), büyük projeli işbirliklerinin teşviği, DTÖ ve Çin-ASEAN STA gibi çok taraflı ekonomik işbirliklerinin güçlendirilmesi,

3. Ekonomik ve ticari işbirliğinin yanı sıra diğer alanlarda da işbirliğinin teşviği,

4. Uluslararası ve bölgesel konularda ortak çıkarların korunması ve mevcut işbirliğinin güçlendirilmesi.(17)

- Onuncu Çin-Rusya Başbakanlar Komitesi Toplantısı çerçevesinde, 7 Kasım 2006 tarihinde, Pekin'e ziyaret gerçekleştiren Rusya Başbakan Yardımcısı Alexander Zhukov, muadili Wu Yi ile görüşmüştür. Toplantı sonucunda, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari işbirliğinin geliştirilmesi konusunda şu bulgu ve kararlara yer verilmiştir;

2006 yılının ilk dokuz ayındaki ticaret hacmi, geçen senenin aynı dönemine göre %19 artışla, 24.6 milyar dolara ulaşmıştır. Bu rakamın, 2006 yılında 36 milyar dolar, ve 2010 yılında ise 60-80 milyar dolara ulaşması beklenmektedir. Çin ve Rusya, özellikle enerji (Sakhalin bölgesindeki ortak petrol araştırma projesi), yatırım, ileri teknoloji, ulaştırma, ve çevre koruması alanlarındaki işbirliğinde gelişme kaydetmiştir. 2007 yılında, ayrıca, ticaret, bankacılık, iletişim, bilim, uzay, biyolojik teknoloji alanlarında da işbirliğinin geliştirilmesi için çaba gösterilecektir.(18)

Çin-Pakistan demiryolu projesi

- Pakistan ve Çin, iki ülkeyi birbirine bağlayacak bir demiryolu projesi için imza atmaya hazırlanmaktadır. Anlaşmanın Çin Devlet Başkanı Hu Jintao'nun Pakistan'a Kasım sonunda düzenleyeceği ziyaret sırasında imzalanacağı açıklanmıştır. 750 kilometrelik bu demiryolu Pakistan'ı Orta Asya ülkelerine de bağlayacaktır.(19)

Çin-Kuzey Kore İlişkileri

- Çin, nükleer programı ile ilgili anlaşmazlık yüzünden, komşusu Kuzey Kore'ye ham petrol ihracatını kesmiştir. Hükümetin yayımladığı rakamlara göre Eylül ayında Çin'den Kuzey Kore'ye yapılan petrol ihracatı tamamen durmuştur. (20)

Sivil amaçlı nükleer programına 20 yıl sonra yeniden başladığını açıklayan Mısır, müttefiki ABD'yi rahatsız etme pahasına bu alanda Çin ve Rusya ile işbirliği yapmak istemektedir. Nükleer işbirliğine sıcak bakan Çin, Mısır'ın barışçıl nükleer enerji kullanma hakkını desteklediğini açıklamıştır. Strateji uzmanları, Mısır'ın Rusya veya Çin ile olası nükleer işbirliğine ABD'nin sıcak bakmayacağı uyarısında bulunmaktadır. Mısır'ın Rusya ve Çin'e yönelmesinin nedenleri olarak 'ulaşılabilir teknoloji ve malzeme olanaklarının elde edilmesi' olarak açıklanmaktadır.(21)

3. Sektörler**a. Enerji**

- Çinli petrol şirketlerinin hisseleri petrol üretimindeki artış ve vergi indirimleri sayesinde değer kazanmaya devam ediyor. Yatırımcıların

Çinli petrol şirketleri hisselerinin değer artışı

kamu kuruluşlarının güvenilirliğinden ve şeffaflığından kuşku duymaları nedeniyle bugüne kadar uzak durduğu Çin piyasasına ilgi son dönemde büyük oranda arttı. Çoğu kamu kuruluşu olan Çinli şirketlerin özellikle dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip olan Ortadoğu pazarına girmesi, başta ABD olmak üzere diğer petrol ithalatçısı ülkeleri rahatsız ediyor. 2005 yılında Çinli petrol şirketi *China National Offshore Oil Corp.* (CNOOC), ABDli petrol şirketi Unocal'ı almak istediğinde daha yüksek fiyat vermesine rağmen şirketi satın almasına izin verilmemişti. Bunun nedeni olarak da ABD'nin milli güvenlik kaygıları ve Çin'in petrol piyasasındaki etkinliğinden duyduğu rahatsızlık gösterilmişti.

Bundan dört yıl önce hisseleri borsada dünyanın lider şirketlerinden %75 daha az değerde işlem gören Çinli petrol şirketleri, şimdi aradaki farkı neredeyse kapatmış durumdadır. Çin'in en büyük petrol ve doğalgaz üreticisi PetroChina Co.'nun geçen yılki hisse başına kazanç oranı 2001'deki 6'ya kıyasla 3.9'luk artışla 9.9 seviyesine ulaşmıştır. *China National Petroleum Corporation*'ın (CNPC) en önemli kozlarından biri olan *PetroChina*'nın hisselerinin değer kazanmasının nedeni petrol ve doğalgaz üretiminin artması ve düşük vergilerdir. Çin'in en büyük petrol ve gaz üreticisi PetroChina yıllık ortalama 70 milyar dolarlık satış ve 200 milyar dolarlık piyasa değeri ile dünyanın en büyük petrol şirketleri arasına girmiştir. PetroChina'nın ödediği gelir vergisi oranının da %31 ile diğer uluslar arası petrol şirketlerine kıyasla daha düşük olması yatırımcı ilgisini çeken nedenlerden biridir. Bu oran diğer uluslararası şirketlerde %40'tır. Çin'de hükümet politikasındaki son değişiklikler neticesinde petrol şirketlerinin vergilerinde indirim sağlanmıştır.(22)

- Malezyalı büyük enerji şirketi Petronas, Şangay LNG adlı Çinli şirketle 25 yıllık bir sıvılaştırılmış doğalgaz (LNG) anlaşması imzaladığını açıklamıştır. Buna göre, Petronas'ın alt şirketi Malaysia LNG Tiga, Çinli firmaya yılda 3.03 milyon ton LNG satacaktır. (23)

b. Otomotiv

- Çin Ticaret Bakan Yardımcısı Wei Jianguo, Çin'in otomobil ve yedek parçaları ihracatının dünya toplamının yalnızca %0.7'sini oluşturduğuna dikkat çekerek, otomotiv ürünleri ihracat hacmini önümüzdeki 10 yıl içinde 120 milyar dolara yükseltmeyi planladıklarını belirtmiştir.

Wei Jianguo, ülkedeki sekiz kent ve 160 işletmenin otomobil ve yedek parçaları ihracat merkezleri olarak belirlendiğini, yurtdışındaki genel uygulamalar örnek alınarak bu kent ve işletmelere finans, sigorta ve bilgi hizmeti konularında gerekli destek sağlanacağını ifade etmiştir.

2005 yılında, Çin'in otomobil ve yedek parçaları ihracatı, %34'lük artışla 10 milyar 930 milyon dolara ulaşmıştır.(24)

Çin'in otomobil ve yedek parça ihracatındaki artış

**Beş yıllık süreçte
küresel otomobil
satışlarında %3.2'lik
artış**

**Avrupa Komisyonu
Çin'e özel strateji
belgesi hazırlamıştır**

- Dünyanın en büyük otomotiv üreticilerinden Japon Toyota, Çin ve Hindistan'daki pazar payını büyütmek hedefindedir. Şirket, Asya ülkelerindeki otomobil talebini karşılamak için 2009'a kadar yıllık 450 bin araç üretme kapasitesine sahip üç yeni fabrika daha kurmayı planlamaktadır. Gelişmekte olan piyasalarda büyük bir pazar payı elde etmeyi hedefleyen Toyota, Hindistan, Çin ve ABD'de kuracağı fabrikalarda 2009'da üretime geçmeyi hedeflemektedir.

Ekonomi araştırmaları yapan danışmanlık şirketi *Global Insight*'a göre, önümüzdeki beş yıllık süreçte küresel otomobil satışlarında %3.2'lik bir artış yaşanacaktır. Bu büyüme dalgası da en çok BRIC ülkeleri olarak nitelendirilen Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin gibi otomobil talebinin arttığı piyasalarda gerçekleşecektir. Uzmanlara göre, BRIC ülkeleri otomotiv piyasasındaki büyümenin lokomotifidir. (25)

II. Avrupa Birliği (AB)

- 24 Ekim 2006 tarihinde, Avrupa Komisyonu, Çin'e yönelik olarak, "AB-Çin: Daha Yakın Ortaklar, Artan Sorumluluklar" konulu strateji belgesini(26) yayınlamıştır. Bu strateji belgesi, Çin'in küresel ekonomik ve politik güç olarak yeniden ortaya çıkışına karşılık olarak hazırlanmıştır. Belgede, AB'nin Çin'e yönelik temel yaklaşımı angaje olma ve stratejik ortaklık olarak belirlenmiştir. Stratejik ortaklık, özetle, her alanda karşılıklı sorumlulukların artırılmasını gerektirmektedir. Bununla ilgili olarak, Avrupa'nın Çin ile azami rekabeti kabul etmesi, Çin'in de DTÖ üyeliğinden kaynaklanan yükümlülüklerini yerine getirmesi, pazarını açması ve adil ticaretin gereklerini yerine getirmesi öngörülmüştür.

Strateji belgesi ile birlikte, AB ve Çin arasındaki ticaret ve yatırım ilişkisini daha detaylı olarak ortaya koyan bir ticaret politikası belgesi de yer almıştır.(27) "AB-Çin Ticaret ve Yatırım Politikası: Rekabet ve Ortaklık" konulu bu belgede, ikili ticaret ve yatırım ilişkilerinde karşılaşılan sorun ve fırsatlar değerlendirilerek, AB'nin buna cevabı ve öncelikli faaliyet alanları belirtilmiştir. Belgede, Çin'in tek başına AB'nin ticaret politikasındaki en önemli meydan okuması olarak nitelendirilmiştir. Ancak doğru dengeler kurulduğunda, her iki taraf için sürdürülebilir kazançlı bir ticaret ortaklığına kavuşulabileceği belirtilmiştir. AB'nin Çin ile ilişkisinde öncelikli tuttuğu hususlar arasında; adil ve güçlü rekabet ortamının sağlanması yönünde, Çin'in açık bir politika sürdürmesi, ve bunun için adil ve güçlü bir ticaret politikası için öncelikle tarife ve tarife dışı engelleri elimine etmesinin yanı sıra pazarda açılıma gitmesi, DTÖ yükümlülüklerini yerine getirmesi, ticaret ve yatırımda kısıtlamalarını gidermesi belirtilmiştir. Özellikle ticarete adil bir ortamın sağlanması yönünde ticareti korumacı önlemlerin alınabileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, Çin'deki Avrupa şirketlerin haklarının korunması ve desteklemesi, sorunların müzakere ve diyalog yoluyla çözülmesi ve bu süreçte kamu, özel sektör, sivil toplum örgütleri ve üniversiteler gibi ilgili kurumların katılımı öngörülmüştür.

**21. Çin-AB Karma
Komitesi toplantısı,
7 Kasım 2006**

**Çin-AB KOBİ'ler
arası işbirliği**

**Beşinci AB-Asya
Yatırım Forumu,
6-7 Kasım 2006**

Yeni yıl ile birlikte, AB-Çin Çerçeve Anlaşması'nın hayata geçirilmesi hedeflenmektedir.

- 7 Kasım 2006 tarihinde, Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai ve AB'nin Ticaretten Sorumlu Komisyon Üyesi Peter Mandelson başkanlığında, 21. Çin-AB Karma Komitesi toplantısı gerçekleştirilmiştir. Toplantıda, iki taraf arasında 1985 yılında imzalanan Ticaret ve Ekonomik İşbirliği Anlaşması ile birlikte AB'nin Çin'e yönelik ticaret ve ekonomik politikalarının geliştirilmesi, tazminatın genişletilmesi, fikri ve sınai haklarının korunması mekanizmasının güçlendirilmesi, Çin'in pazar ekonomisi statüsü, ayakkabı, otomobil parçalarındaki anti-damping uygulamaları, ve bölümler arası diyalogun ve işbirliğinin geliştirilmesi konularında, fikir alış veriş gerçekleştirilmiş ve gelişme kaydedilmiştir. Bununla birlikte, tarımsal ticaret üzerine çalışma grubu, ve ileri teknoloji ve KOBİ üzerine karma komitelerin oluşturulması, demir-çelik ticareti konusunda gayri resmi müzakerelerin başlatılması, ve Çin-AB Ticaret Projesi çerçevesinde, sürdürülebilir ticaret konusunda ihtisas gruplarının oluşturulmasına karar verilmiştir. Çin tarafı ise, Çin'in pazar ekonomisi statüsü, DTÖ'de yeni üyelik statüsü ve GYÜ statüsü olmak üzere öngördüğü üç statünün kendisine verilmesini talep etmiştir.(28)
- 9 Kasım 2006 tarihinde, Avrupa Komisyonu, Çin Uluslararası Ticareti Geliştirme Konseyi ve Çin'in Sichuan İl Yönetimi ortaklığında, Çin ve AB üyesi ülke KOBİ'lerinin bilgi alışverişi ve diyalogda bulunmaları amacıyla ticaret fuarı gerçekleştirilmiştir. İki gün sürecek bu organizasyonda, Çin'den 500 ve AB üyesi ülkeden de 400'den fazla KOBİ, yaklaşık 5000 hızlı görüşme diyaloguyla ticari bağlantı kurmayı öngörmektedir. Fuara katılan Mandelson, AB ülkelerindeki toplam firma sayısının %99'unu, Çin'de ise %75'ini KOBİ'lerin oluşturduğunu ve bu bakımdan KOBİ'lerin Çin-AB ticari ilişkilerinde önemli bir rol oynadığını ifade etmiştir. Çin Uluslararası Ticareti Geliştirme Konseyi'nden Wan Jifei ise, KOBİ'lerin ekonomik gelişim açısından, esneklikleri ve yaratıcılıkları bakımından, sürdürücü güçler olduklarını belirtmiştir. Wan, AB ve Çin KOBİ'leri arasında, özellikle ileri teknoloji, enerji ve çevre koruması alanlarındaki mevcut işbirliklerinin güçlendirilmesini öngörmüştür.(29)
- 6-7 Kasım 2006 tarihlerinde, Çin'deki Avrupa Ticaret Odası ve Çin Uluslararası Ticareti Geliştirme Konseyi tarafından, Beşinci AB-Asya Yatırım Forumu, Çin'in Chengdu eyaletinde gerçekleşmiştir. Forumda, 15 Asya ve 20 AB üyesi ülkeden, 100'den fazla katılımcı bulunmuştur. Forumla, özellikle, iki ülke KOBİ'leri arasındaki işbirliğin geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda, bölgesel işbirliği, AB'nin Asya'daki rolü, ve AB-Asya ekonomik ve ticari ilişkileri konuları ele alınmıştır.(30)
- 5 Ekim 2006 tarihinde, Avrupa Komisyonunun, Çin ve Vietnam

**Çin anti-damping
vergisi için AB
Mahkemesi'ne
başvuruyor**

orijinli ithal deri ayakkabılara, sırasıyla %16.5 ve %10 olmak üzere iki yıl boyunca anti-damping vergisi uygulayacağını açıklaması ardından, Çin Ticaret Bakanlığı (MOFCOM), bazı sektör temsilcilerinin AB Asliye Mahkemesi'ne şikayet duyurusu yapacaklarını belirtmiştir. Şikayette, gümrük tarife oranı, pazar ekonomisi, anti-damping vergi oran hesaplaması, bilgi açıklamasındaki zaman kısıtlaması ve örnekleme dışı işlemleri çerçevesinde, AB'nin verdiği kararın, AB'nin anti-damping mevzuatına aykırı olduğu belirtilecektir.(31)

- 31 Ekim 2006 tarihinde, Çin ve AB'nin ileri gelen yetkililerince, Çin ve 25 AB üyesi arasında bölgesel politikalarda işbirliğinin sağlanması yönünde yol haritası belirlendi. Buna göre, 2007 yılında üç temel alanda işbirliğinin geliştirilmesi öngörüldü. Bunlar şu şekilde belirtilmiştir; Çin ve AB'de konuyla ilgili kişi ve/veya kurumların da çağrılacağı üst düzey bir seminer düzenlenmesi, Çin'deki bölgelere ilişkin kapsamlı bir çalışma yürütülmesi, bölgesel istatistikler ve çoklu düzeyli yönetim öncelikli konularda bilgi ve deneyim paylaşımının sağlanması.(32)

**Çin-AB bölgesel
işbirliği: Yol haritası ve
mevcut anlaşmalar**

- Belçika'nın Wallon Bölgesi Yönetimi'nin, Ekonomi İstihdam ve Dış Ticaret Bakanı Jean-Claude Marcourt'ın başkanlığındaki 30 kişilik heyet, MOFCOM'un daveti üzerine, 22-27 Ekim 2006 tarihlerinde, Çin'e ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaret kapsamında, öncelikle, Çin Başbakan Yardımcısı Yu Guangzhou ile görüşen Marcourt, Çin-Belçika ekonomik ve ticari işbirliği ve iki taraflı yatırımlar konularında fikir alış verişinde bulunmuştur. Marcourt, Belçika'nın Çin ile özellikle lojistik ve işlenmiş gıda sektörlerindeki mevcut işbirliğinin daha da güçlendirilmesini arzu ettiklerini ifade etmiştir. Görüşmede, Yu, Belçika'nın ve Walloon Bölgesi'nin, Çin için coğrafi lokasyonu açısından önem taşıdığını ve Çin'in Belçika'daki girişimlerine destek sağlamaya devam edeceklerini belirtmiştir.

Toplantı sonucunda, MOFCOM Yatırım Geliştirme Ajansı ve Belçika Wallon Bölgesi Denizaşırı Yatırım Hizmeti kurumları arasında, iki taraflı yatırım teşviki ve işbirliği için mutabakat paketi imzalanmıştır.

Heyet, Pekin'in ardından, sırasıyla, Shenyang, Nanjing, Suzhou, ve Şangay eyaletlerine ziyaret gerçekleştirmiştir.(33)

Çin-Fransa İşbirliği

- 26 Ekim 2006 tarihinde, Fransa Cumhurbaşkanı Jacques Chirac, Çin'e bir ziyaret gerçekleştirmiştir. Chirac, ziyaret kapsamında, Çin Cumhurbaşkanı Hu Jintao ile görüşmüş, ve heyetler arasında görüşmeye geçilmiştir. Görüşmeler sonucunda, iki taraf arasında, havacılık, uzay işbirliği, nükleer santralla ilgili projelerin geliştirilmesi, demiryolu ve salgın hastalıkların önlenmesi de dahil olmak üzere, çeşitli alanlarda 14 işbirliği anlaşması imzalanmıştır. Bunlar arasında, Avrupa'nın ileri gelen uçak üreticisi Airbus'ın, Çin ile 150 adet A-320 tipi yolcu uçağının satışı için imzalanan anlaşma da bulunmaktadır. Airbus yetkilileri, A-320 uçaklarının Avrupa

Çin-Yunanistan İşbirliği

dışında ilk defa üretimi için, üretim bandının Pekin'in yakınındaki Tianjin şehrinde olacağını açıklamıştır.

Anlaşma, Çin pazarına girmek isteyen Airbus için önemli bir hamle olarak değerlendirilmektedir. Ancak, mevcut aşamada, Çin pazarının üçte ikisi, Airbus'ın başlıca rakibi olan Boeing'in elindedir.(34)

- 24 Ekim 2006 tarihinde, Yunanistan Ekonomi ve Maliye Bakanı George Alogoskoufis, 60 kişilik bir heyetle, Pekin'e ziyaret gerçekleştirmiştir. Alogoskoufis, Yunanistan'ın gemicilikte dev bir güç olduğunu ve buna karşılık Çin'in, gemi nakliyesindeki artan ihtiyaçlarına cevaben, Yunanistan ile birlikte çalışmasını önermiştir. Yunanlı Bakan, Çinli denizcilik şirketlerinin Çin yapımı ürünleri Akdeniz ve Balkanlar'da rahatça pazara sürebilmek ve satış sonrası hizmet verebilmek için Yunan liman işletmeleri ile sözleşme imzalayarak Pire ve Selanik limanlarında kendilerine özel rıhtım ve depo oluşturmak arzusunda olduklarını belirtmiştir. Alogoskoufis, Çin'in bir kamu kuruluşu olan *China Ocean Shipping Co* (Cosco) yetkililerinin Yunanistan'ın bir ve iki numaralı limanları olan Pire ve Selanik'te yatırım için yer aldıklarını belirtmiştir. Ayrıca, bugün itibarıyla Çin ile Yunanistan arasındaki kargo trafiğinin çok küçük olduğuna işaret ederek Çin'in bu bölgeye daha yoğun olarak gelmek için Yunanistan'ı bir lojistik üssü gibi kullanması halinde bu trafiğin de büyüyeceğini öngörmüştür.

Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai ise, Çin'in Yunanistan ile ekonomik işbirliğini-özellikle gemicilik sanayisinde-geliştirmeyi istediklerini belirtmiştir. Bo, bugün, Yunanlı armatörlerin Şangay limanında dört adet petrol tankeri bulundurduklarını, Çinli firmaların ise Yunanistan'dan zeytinyağı ve mermer ithal ettiklerini ifade etmiştir. Bo ayrıca, Çin'in gemicilik ile birlikte, turizm ve hizmetler alanlarında da üstünlük sağladığını, ve geleneksel üzüm ve şarabın da Çin'e satılabileceğini belirtmiştir. Yunanistan'ın Çin'in Avrupa ile ticaretini geliştirmesi bağlamında önemli bir giriş noktası olduğunu da sözlerine eklemiştir.

Çin ve Yunanistan arasındaki ticaret hacmi, 2000 yılından itibaren üç kat artarak, 2005 yılında 2.02 milyar dolara ulaşmıştır. Mayıs 2006 tarihi itibarıyla, Yunanistan'ın Çin'deki yatırımı, 58 proje ile, 100 milyar dolar değerindedir.(35)

- Çin Politik İstisari Konferansı Ulusal Komite Başkanı Jia Qinglin, 22 Ekim-3 Kasım tarihleri arasında, sırasıyla, İngiltere, Litvanya, Estonya ve Ukranya olmak üzere, dört ülkeye ziyaret gerçekleştirmiştir. Ziyaretin ilk ayağı olan İngiltere'de, Başbakan Tony Blair ve Çin-İngiltere İş Konseyi üyeleriyle bir araya gelmiştir. Görüşmede, iki ülke arasında ekonomik ve ticari alanlarındaki mevcut ve ileriye yönelik işbirliği değerlendirilmiştir. Jia, İngiltere'nin Çin'in, AB üyesi ülkeleri arasında, üçüncü en büyük ticaret partneri olduğu ve Çin'in en büyük yatırımcı ülkesi olduğunu ifade etmiştir.

**UNICE'nin AVRUPA
Komisyonu'nun
rekabet ve Çin
stratejisine yönelik
görüşleri**

Ayrıca, Çin ve İngiltere arasındaki ticaret hacminin 25 yıl içinde 30 kat artarak, 2005 yılında 24.5 milyar dolara ulaştığını belirtmiş, ancak, bunun da üstünde bir potansiyel olduğunu vurgulamıştır. Buna göre, Çin-İngiltere ticareti, Çin'in dış ticaretinde %2'den de az bir oranda pay sahibi olmakta ve aynı şekilde İngiltere'nin dış ticaretinde Çin-İngiltere ticareti sadece %3'lük bir paya sahip olmaktadır. Jia, bunun geliştirilmesi yönünde, beş maddelik bir öneri listesi getirmiştir. Bunlar şu şekilde sıralanmaktadır; İleri teknoloji, enerji, biyoteknoloji, bilişim ve yeni materyaller alanlarında mevcut iş bağlantılarının geliştirilmesi, karşılıklı yatırımın artırılması, KOBİ'ler arasındaki işbirliğinin teşvik edilmesi, ticarete daha fazla serbestleşme ve Olimpiyat Oyunları'na hazırlıkta işbirliğidir.(36)

III. UNICE

- 13 Kasım 2006 tarihinde, Avrupa Komisyonu Ticaretten Sorumlu Üyesi Peter Mandelson tarafından organize edilen, 'Küresel Rekabet Konferansı'na konuşmacı olarak katılan UNICE Başkanı Ernest-Antoine Seillière, Çin, Rusya, Hindistan ve Brezilya gibi yükselen ekonomilere karşı AB'nin rekabet gücünün artırılması yönünde, daha agresif bir pazara giriş politikası benimsemesi gerektiğini ifade etmiştir. AB'nin sürdürmekte olduğu ikili ticaret müzakereleriyle ilgili olarak, bu müzakerelerin DTÖ Doha Kalkınma Turu müzakerelerini baltalamadan, bu müzakerelere paralel olarak sürdürülmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bununla ilgili olarak Seillière, AB'nin sürdürdüğü ikili ticaret müzakerelerinin, daha hırslı, büyümeye dayalı, DTÖ ilkeleriyle uyum olmasını beklediklerini ifade etmiştir. Buna göre, aşağıda belirtilen kriterler çerçevesinde, müzakere sürecinin sürdürülmesini öngörmüştür(37);
 - Sanayi ürünlerinde uygulanan tarifelerin tamamının ve başlıca önemli tarife dışı engellerin kapsanması, ve menşei kuralların basit ve açık olması,
 - Hizmetlerde-çok az bir sınırlamayla-serbestleşmeye gidilmesi,
 - Yatırımın önündeki pazara giriş kısıtlamalarının kaldırılması,
 - Fikri ve sınai haklarının korunmasının sağlanması,
 - Gümrükler ve düzenleyici konularında işbirliği.
- Avrupa Komisyonu'nun ekim ayında açıkladığı Çin stratejisi belgesinde, "AB-Çin: Daha Yakın Ortaklar, Artan Sorumluluklar", UNICE tarafından getirilen değerlendirmede, çoğunluk görüşlerinin UNICE pozisyonu ile paralel olduğu ancak bazı konularda (AB'nin iç koordinasyon ve kapasitesi, tarife dışı engeller, yatırımdaki kısıtlamalar) genel yaklaşımların dışında daha somut inisiyatiflerle, spesifik konulara yönelmesi gerektiği ifade edilmiştir. (Ek 1)

IV. ABD

- 13 Kasım 2006 tarihinde, Çin Ticaret Bakanı Bo Xilai, Pekin'e ziyaret gerçekleştiren, ABD Ticaretten Sorumlu Genel Sekreteri Carlos Gutierrez ile, iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari işbirliğinin geliştirilmesi konusunda görüşmüştür. Gutierrez, 2005 yılı itibarıyla, dördüncü defa Çin'e gerçekleştirdiği bu ziyaretle, ABD'nin Çin'e ve

**ABD Ticaretten
Sorumlu Genel
Sekreteri Carlos
Gutierrez'in Çin
ziyareti,
13 Kasım 2006**

iki ülke arasındaki ekonomik ve ticari işbirliğinin geliştirilmesine verdiği öneme işaret etmiştir. Genel Sekreter, Çin ve ABD arasındaki ticaretteki dengesizlik ile ilgili olarak (2006 yılının ilk dokuz ayında, iki ülke arasındaki ticaret dengesi 102.2 milyar dolar olarak Çin lehine gerçekleşmiştir.), ticari ve ekonomik ilişkilerin pozitif ve doğru yönde ilerlemesi açısından, Çin ithalatına kısıtlama getirilmeden, iki ülke arasında ticaret dengesinin sağlanması gerektiğini belirtmiştir. Çin'in fikri ve sınai hakların korunması konusundaki mevcut ilerlemeyi daha da geliştirmesi gerektiğine işaret etmiştir. Gutierrez, KOBİ, e-ticaret, standardizasyon, ve kapasite yapımı konularında işbirliği talebinde bulunmuştur.

Bo Xilai ise, ABD'nin ihracat kontrollerine getirdiği yeni taslak kuralların iki ülke ticaretine olan nitelik ve nicelik olarak etkileri, Çin ileri teknoloji ihraç ürünlerine ABD tarafından getirilen kısıtlamalar, özellikle anti-damping ve anti-sübvansiyon davalarında Çin yatırımcılarına karşı adil davranılması, ABD'nin iş vizesi uygulamaların basitleştirilmesi, Çin'in pazar ekonomisi statüsü gibi konularda ortaya çıkan sorunlara dikkat çekmiştir.

Görüşme sonucunda, iki ülke ekonomik ve ticaretinin geliştirilmesi yönünde, altı maddelik öneri getirilmiştir;(38)

1. Mevcut ticari ve ekonomik işbirliğinin, eşitlik, karşılıklı kâr marjlı ve ticari korumacılığa karşılık 'kazan-kazan' yaklaşımları benimsenerek, genişletilmesi ve derinleştirilmesi,
2. İki ülke hükümetlerince ticaret teşviklerinin artırılması,
3. Çin-ABD Ortak Komisyonu çatısı altında kurulması kararlaştırılan çalışma grupları ve danışma mekanizmasının devamlılığı,
4. Komisyon'un İleri ve Yeni Teknoloji ve Stratejik Ticaret Çalışma Grubu bünyesinde sürdürülen müzakerelerin sürdürülmesi,
5. Fikri ve sınai hakların korunması ve şeffaflık konularındaki işbirliğinin güçlendirilmesi,
6. Tarım ürünleri ticaretinde karşılıklı kâr marjlı işbirliğinin sağlanması.

- Amerikan kurumsal bilgisayar sistemleri şirketi IBM, dünyanın en büyük finans kuruluşlarından Citigroup'un Çin'in Guangdong Kalkınma Bankası (GDB) için yaptığı 3 milyar dolarlık satın alma teklifine-%5'ini alacak şekilde-katılmayı planlamaktadır. IBM'in, teklif konusunda Citigroup ile anlaştığı taktirde, hisse sahibi olacağı Guangdong Bankası'nın bilgisayar sistemlerini geliştirme konusundaki ihaleleri de kazanma şansının artacağı öngörülmektedir.

IBM, Çin pazarında yazılım ve bilgi teknolojilerini güvenliği gibi alanlarda hizmet vermektedir. Şirket, 2005 yılında, kişisel bilgisayar faaliyetini Çinli Lenovo Group'a satmıştır. Bloomberg haber ajansına konuşan IBM'in Pekin merkezli finans servisinin başkan yardımcısı Daniel Cohen, finans hizmetlerinin IBM'in Çin'den elde ettiği gelirin yarısını oluşturduğunu belirtmiştir. Cohen, IBM müşterileri arasında Minsheng Banking, Bank of Communication ,Agricultural

**ABD büyük yazılım,
sigorta ve otomotiv
şirketlerinin Çin'e
yönelik çalışma ve
faaliyetleri**

Bank of China gibi pek çok Çin bankası olduğunu ifade etmiştir.

Çinli bankalar, risk yönetimi faaliyetleri ve küresel pazardaki rakipleriyle mücadele edebilmek için bilgi teknolojisi yatırımlarına ağırlık verme ihtiyacı duymaktadır. Uzmanlar, Çinli bankaların uluslar arası standartlara ulaşabilmeleri ve risk yönetimini etkili bir biçimde sürdürebilmeleri için bilgisayar sistemlerini geliştirmeleri gerektiğine işaret etmektedir.(39)

- Dünyanın en büyük yazılım şirketi olan Microsoft'un üst düzey yöneticisi Fred Tipson, demokratik olmayan rejimlerle yönetilen ülkelerde çalışmaya devam edip etmeme konusunun şirket içinde masaya yatırıldığını Çin'den çekilmenin gündeme geldiğini belirtti. Tipson 'Çin'de internet kullanıcılarının sürekli dava edilmesi şirket içinde rahatsızlık yaratıyor, bir süre sonra bu kabul edilemez bir hal alabilir.' dedi.(40)
- Amerikalı hayat sigortacıları Çin sigorta pazarının daha da açılması yönünde baskı yapmak için Çinli yetkililerle bir araya geldi. Amerikan Hayat Sigortası Konseyi Başkanı Frank Keating, Çin'in DTÖ'ye vermiş olduğu taahhütlere bağlı kalarak 11 Aralık 2006 tarihine kadar banka, sigorta ve diğer finansal piyasalarını yabancı şirketlere açması gerektiğini ifade etti.(41)
- ABD büyük otomotiv şirketleri, DaimlerChrysler, Ford ve General Motors'un yöneticileri, ABD Başkanı George W. Bush'a ziyaret gerçekleştirerek, Uzakdoğulu rakipleri karşısında küresel rekabet güçlerini artırabilmek için destek istedi. Hammadde ve sağlık alanlarında çok fazla harcama yapan bu şirket yöneticileri, Başkan Bush'a kendilerine özel bir muamele yapılmamasını ancak zayıf Japon Yeni'ne karşı önlem alınmasını beklediklerini ifade etti.

Bununla birlikte, *The Wall Street Journal*'ın gizli bir belgeden verdiği bilgiye göre, küresel oto satışları, 2005 yılındaki 65 milyon araç düzeyinden 2010 yılında %12 artışla 73 milyona yükselecek. Bu artışın özellikle, Brezilya, Rusya, Hindistan ve Çin'deki hızlı talep artışından kaynaklanacağı ifade ediliyor. Bu sayede, Kuzey Amerika ve Avrupa pazarlarının doyma düzeyine gelmiş olmasından ötürü yıllardır yavaş büyüyen sektörde canlanma yaratacağı vurgulanıyor.(42)

V. Türkiye'deki Kamu ve Özel Kuruluşların Çalışmaları

- Dış Ticaret Müsteşarlığı'nın (DTM), 20 Ekim 2006 tarih ve 26325 sayılı Resmi Gazetesi'nde (RG) yayınladığı, ithalatı haksız rekabetin önlenmesine ilişkin tebliğinde (2006/28), yerli üreticilerin şikayeti üzerine açılan soruşturma sonucunda, Çin menşeli, kalınlığı 6 mm'yi geçmeyen kontrplak ithalatında, metreküp başına 240 dolar damping vergisi uygulanacağı belirtilmiştir.

Türkiye'nin 2002 yılında 11 bin 236 metreküp olan toplam kontrplak

**Çin'den kontrplak
ithalatına anti-
damping vergisi**

***İTHİB, Şangay
Intertextile Fuarı,
25-27 Ekim 2006***

***Çin’le rekabet için
yurtdışında
mağazalaşma***

***Türkiye çorap
sektöründe Çin ve
ABD’den sonra dünya
üçüncüsü***

ithalatı, 2005 yılında 70 bin 148 metreküp düzeyinde gerçekleşmiştir. Toplam kontrplak ithalatında Çin’in payı 2002 yılında %0,44 iken, bu oran 2005 yılında %44,48’e yükselmiştir. Türkiye’nin Çin’den kontrplak ithalatı 2002’de 49 metreküp düzeyinde gerçekleşirken, bu rakam 2005 yılında, 2002’ye göre 637 kat artarak, 31 bin 201 metreküpe yükselmiştir. Kontrplak talebindeki artışın, inşaat sektöründe yaşanan talep artışından kaynaklandığı öngörülmektedir. (43)

- 25 Ekim-27 Ekim tarihleri arasında, Çin’in Şangay eyaletinde gerçekleşen Intertextile Fuarı’na, İstanbul Tekstil ve Hammaddeleri İhracatçıları Birliği (İTHİB) başkanlığında katılan 13 Türk firması, Çin’in ilgili sektör temsilcileriyle önemli satış bağlantıları kurmuştur. Fuarda, Söktaş, Bahariye, Akın Tekstil, Anteks, Altınyıldız, Birlik Mensucat, Abacı, GAP, Kipaş ve Orta Anadolu gibi firmalar katılım sağlamıştır.

İTHİB’in Yönetim Kurulu Başkanı İsmail Gülle, 2006 yılının Ocak-Eylül döneminde %11.9 artarak 4 milyar dolara ulaşan Türkiye’nin tekstil ihracatının, aynı dönemde Çin’e yönelik olarak %9.8 arttığını ifade etmiştir. Gülle, hedeflerinin 2007 yılında tüm dünyaya 7 milyar dolarlık tekstil ürünü ihracatını gerçekleştirmek olduğunu belirtmiştir. (44)

- Yıllardır basic ürünlerle yurtdışına fason çalışan Türk hazır giyimcileri; Çin, Hindistan, Malezya, Endonezya, Mısır gibi ülkelerin aynı pazara çok daha düşük fiyatlarla girmesi nedeniyle, markalaşma ve bu doğrultuda yurtdışında (başta komşu ülkelerde) mağazalaşma çabası içine girdi. Türk hazır giyimcilerinin kendi markalarıyla yurtdışında açtıkları mağaza sayısının 700’ün üstünde olduğu tahmin ediliyor. Sektörde ayrıca, sıfırdan marka yaratmak yerine, yabancı markaları satın alarak hazır mağaza zincirlerine bir yönelim bulunmakta. 2010 yılında Türk hazır giyimcilerinin yurtdışındaki mağaza sayısının bini geçeceği tahmin ediliyor. (45)

- Türk çorap sektörü, ana ihracat pazarı olan AB’yi Çin’e kaptırma tehlikesini atlattı. Çorap Sanayicileri Derneği Başkan Yardımcısı Ümit Özüren, Çin’e karşı verimlilik artışı, Avrupalı bir bakış açısına sahip olmaları, sağlam altyapı, daha iyi bir estetik anlayışı ve teslimat sürelerinin kısa olması avantajlarına sahip olduklarını belirtti. Ümit Özüren, çorap üretiminde Türkiye’nin, Çin ve ABD’den sonra dünyanın üçüncü büyük üretici ülkesi olduğunu, ihracatta da ABD’nin iç piyasaya yönelik üretim yapması nedeniyle Çin’in ardından ikinci sırada bulunduğunu ifade etmiştir. Çorabın tekstil ihracatı içinde ciddi bir orana sahip olduğu ve 2005 yılında 1 milyar 400 milyon çift ile 800 milyon dolarlık çorap ihracatı gerçekleştirdiklerini belirtmiştir.

Özüren, yurtiçi çorap tüketiminin 400 milyon çift olduğunu, Türkiye’nin çorapta önde gelen bir ülke olduğunu, Çin’e uygulanan kotaların kalkmasına rağmen yenilmediklerini, İstanbul Deklarasyonu

sayesinde AB'nin 10 kategoride Çin'e karşı kota uygulaması başlattığını, çorabın bu kategoride yer almadığını vurgulamıştır. Buna rağmen, AB'nin ithalatı içinde Türkiye'nin payı %48 iken, kotalar kalktıktan sonra da payının hala %46-47 civarında olduğuna dikkat çekmiştir. Bu oran Çin'de, %5-6'dan %25-30'lara çıkmıştır.(46)

Kaynaklar

- (1) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103717906.html>
- (2) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 30 Ekim 2006
- (3) http://www.isbank.com.tr/reuters-haber-detay.asp?Document_Header=nARS033737
- (4) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 3 Kasım 2006
- (5) Dünya Gazetesi, 21 Ekim 2006
- (6) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/18/1@61141.htm>
- (7) http://www.isbank.com.tr/reuters-haber-detay.asp?Document_Header=nARS632055
- (8) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_411/2006/1113/16929/content_16929.htm
- (9) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 7 Kasım 2006
- (10) Dünya Gazetesi, 28 Ekim 2006
- (11) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 17 Kasım 2006 & <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/20/1@61237.htm>
- (12) Referans Gazetesi, Ekopolitika, 13 Kasım 2006 & <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103717906.html>
- (13) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/17/1@61105.htm>
- (14) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 6 Kasım 2006
- (15) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 4 Kasım 2006
- (16) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103617117.html>
- (17) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/photoneWS/200611/20061103762692.html>
- (18) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/photoneWS/200611/20061103662181.html>
- (19) Referans Gazetesi, Bölge Ekonomileri, 31 Ekim 2006
- (20) Referans Gazetesi, Bölge Ekonomileri, 31 Ekim 2006
- (21) Referans Gazetesi, 31 Ekim 2006
- (22) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 31 Ekim 2006
- (23) Referans Gazetesi, Bölge Ekonomileri, 31 Ekim 2006
- (24) <http://turkey.cri.cn/1/2006/11/20/1@61234.htm>
- (25) Referans Gazetesi, Dış Haberler, 14 Kasım 2006
- (26) http://ec.europa.eu/comm/external_relations/china/docs/06-10-24_final_com.pdf
- (27) http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2006/october/tradoc_130791.pdf
- (28) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103676516.html>
- (29) http://english.ccpit.org/Contents/Channel_410/2006/1110/16934/content_16934.htm
- (30) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/counselorsreport/westernasiaandaficareport/200611/20061103647202.html>
- (31) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103726249.html>
- (32) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/counselorsreport/europereport/200611/20061103623279.html>
- (33) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200610/20061003528870.html>
- (34) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 27 Ekim 2006
- (35) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200610/20061003514471.html> & Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 13 Kasım 2006
- (36) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200610/20061003514762.html>
- (37) http://212.3.246.117/Common/GetFileURL.asp?FileURL=F_2
- (38) <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/photoneWS/200611/20061103733652.html> & <http://english.mofcom.gov.cn/aarticle/newsrelease/significantnews/200611/20061103723541.html>
- (39) Referans Gazetesi, Bölge Ekonomileri, 14 Kasım 2006
- (40) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 3 Kasım 2006
- (41) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 20 Ekim 2006
- (42) Dünya Gazetesi, Dış Haberler, 16 Kasım 2006
- (43) Dünya Gazetesi, 21 Ekim 2006 & <http://www.dtm.gov.tr/ITHALAT/mevzu/haksiz/2006-28.htm>
- (44) Dünya Gazetesi, 27 Ekim 2006
- (45) Dünya Gazetesi, 17 Kasım 2006
- (46) Dünya Gazetesi, 18 Kasım 2006